

Vergaderjaar 2018–2019

31 322

Kinderopvang

Nr. 376

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 oktober 2018

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft op 28 augustus jongstleden het rapport «Kijk op kinderopvang»¹ gepubliceerd². Dit onderzoek is mede op verzoek van het Ministerie van SZW uitgevoerd en bouwt voort op de onderzoeken Krimp in de kinderopvang (2014)³ en Beleidssignalement lage inkomens (2016)⁴. Het rapport schetst hoe ouders van baby's en kleuters de betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van kinderopvang in 2017 percipiëren. Vervolgens bekijkt het SCP of deze percepties samenhangen met het gebruik van formele kinderopvang, de arbeidsparticipatie en de kwaliteit van leven van ouders.

Ik heb met belangstelling kennisgenomen van het rapport dat nuttige inzichten biedt voor het door dit kabinet gevoerde beleid en voor de kinderopvangsector zelf. Daarom kijk ik samen met veldpartijen naar hoe we kunnen zorgen dat we lessen uit dit rapport in de praktijk brengen. Hieronder ga ik graag in op enkele specifieke punten uit het rapport.

Ouders over kwaliteit

Veel ouders zijn erg positief over de kwaliteit van hun eigen formele kinderopvang. Ouders van baby's geven hun eigen kinderopvang gemiddeld een 8,3, ouders van kleuters een 7,7. Ik vind dit een groot compliment aan alle bevlogen medewerkers in de sector. Deze positieve uitkomsten zijn in lijn met de uitkomsten uit de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK) van 2017⁵, die een overwegend positief beeld geven over de kwaliteit.

¹ https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2018/Kijk_op_kinderopvang

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

³ Kamerstuk 31 322, nr. 250

⁴ Kamerstuk 31 322, nr. 305

⁵ Kamerstuk 31 322, nr. 342

Ouders over werk-zorgverdeling

Ook is het mooi dat de vaderbetrokkenheid stijgt, gezien het aandeel vaders dat een deel van de week thuis is terwijl de partner werkt gestegen is naar 70%. Ik vind het een goede ontwikkeling dat de verschillen in zorgtaken tussen vaders en moeders kleiner worden. Het kabinet zet zich ook in om ouders bewust te maken van de mogelijkheden die zij hebben voor de keuze voor een gelijkere verdeling van arbeid en zorgtaken. Dit zodat beide ouders betrokken kunnen zijn bij de opvoeding van hun kinderen én aansluiting houden op de arbeidsmarkt.

Het SCP geeft daarnaast enkele aanknopingspunten voor beleid en de sector mee. Deze zien onder meer op de betaalbaarheid en toegankelijkheid van formele kinderopvang.

Ouders over betaalbaarheid

Het meest opvallende uit het rapport vind ik de perceptie van ouders over de betaalbaarheid. Hoewel ouders nu positiever lijken te denken over de betaalbaarheid van formele kinderopvang dan in 2013, vinden nog steeds ruim vier op de tien ouders dat formele kinderopvang «bijna niet meer te betalen is»⁶. Dit betreft met name ouders met midden- en hogere inkomens. Dit resultaat is opmerkelijk, gegeven de flinke investeringen van de afgelopen jaren in de kinderopvangtoeslag⁷.

Het SCP geeft een aantal mogelijke verklaringen. Zo kan bijvoorbeeld de inkomensafhankelijkheid van de toeslag meespelen of vergelijken ouders de kosten van formele kinderopvang mogelijk met goedkopere alternatieven. Ook zijn de kosten ten tijde van de bezuinigingen lange tijd negatief in het nieuws geweest en mogelijk is dit beeld lastig bij te stellen.

Om meer inzicht te krijgen in hoe ouders hun beeld vormen over kinderopvang en de betaalbaarheid daarvan, start ik met een onderzoek naar de informatievergaring van ouders over kinderopvang. Hier ga ik in de volgende paragraaf uitgebreider op in.

Het kabinet vindt de betaalbaarheid van kinderopvang belangrijk en investeert hier vanaf volgend jaar structureel in, namelijk € 248 miljoen extra per jaar. Hierdoor stijgen de toeslagpercentages van de kinderopvangtoeslag vanaf 2019 zodat ouders verder tegemoet gekomen worden in de kosten van kinderopvang. Ouders worden hiermee (financieel) gesteund om te (blijven) werken en arbeid en zorg te combineren. Via verschillende websites van de overheid⁸ worden ouders voorgelicht over de hoogte van de kinderopvangtoeslag voor volgend jaar. Zo kunnen ouders vanaf medio november aanstaande gebruikmaken van de rekentool op de website van de Belastingdienst om de hoogte van de kinderopvangtoeslag voor 2019 te berekenen. Aan de hand van deze rekentool kunnen ouders nagaan hoeveel ze zelf moeten bijdragen aan de kosten van de kinderopvang.

⁶ De opzet van het onderzoek Krimp in de kinderopvang (2014) is in grote lijnen gelijk aan die in het onderzoek Kijk op kinderopvang, en dat geldt ook voor enkele vragen die aan ouders zijn gesteld. De vragenlijsten en antwoorden zijn echter niet volledig vergelijkbaar. Bij het trekken van conclusies over de verschillen tussen 2013 en 2017 moet daarom de nodige voorzichtigheid worden betracht.

⁷ De kinderopvangtoeslagpercentages zijn verhoogd in 2014 (+ € 100 miljoen structureel), 2016 (+290 miljoen structureel), 2017 (€ 136 miljoen structureel, als onderdeel van € 200 miljoen investering in de kinderopvang).

⁸ www.Rijksoverheid.nl, www.veranderingenkinderopvang.nl, www.belastingdienst.nl

Onderzoek naar behoeften ouders

Ouders die geen gebruikmaken van formele kinderopvang en kwetsbare ouders hebben deels negatievere percepties over of zijn onbekend met (sommige aspecten van) formele kinderopvang. Daarom is het belangrijk om ouders helder en gericht te informeren over kinderopvang. Het rapport leert ons dat we hierbij aan moeten sluiten bij de verschillen tussen ouders en daarmee hun verschillende informatiebehoefte. Daarbij geldt dat als we fors investeren in de kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid, we dit ook helder over het voetlicht moeten weten te brengen bij ouders.

Op dit vlak zijn verschillende activiteiten gaande. Om ouders meer zicht te geven op de kwaliteit van een opvanglocatie, bestaat sinds april jl. de «in-één-oogopslag» op de site van het Landelijk Register Kinderopvang⁹. Deze «in-één-oogopslag» wordt de komende periode verder verbeterd, onder meer met input van ouders.

Daarnaast laat ik een onderzoek uitvoeren met als doel meer inzicht te krijgen in hoe ouders informatie over kinderopvang vergaren, welke informatiebehoefte ouders hebben en op welke manier de overheid ouders hierin kan ondersteunen. Ik verwacht dat het onderzoek in het voorjaar van 2019 is afgerond.

Ook heb ik specifieke aandacht voor kwetsbare gezinnen en het gebruik van betaalbare kinderopvang die aansluit bij hun wensen. Zowel voor de arbeidsmarktpositie en economische zelfstandigheid van deze groep als voor de ontwikkeling van de kinderen zou het goed zijn als zij (meer) gebruikmaken van formele opvang. Daarom ga ik onderzoeken hoe kan worden bevorderd dat ouders met een lagere sociaaleconomische status (SES) kiezen voor formele kinderopvang, zodat zij (meer) kunnen gaan werken. De resultaten uit het SCP-onderzoek zijn hiervoor een goed startpunt. Ik zal de Kamer voor de zomer van 2019 nader informeren over de opzet.

Ouders over toegankelijkheid

Tot slot acht ik het van belang dat kinderopvang toegankelijk is en dat belemmeringen om er gebruik van te maken zo veel mogelijk worden weggenomen. Het rapport benoemt diverse aspecten van toegankelijkheid, waaronder de beschikbaarheid van plekken, de openingstijden en het aanvragen van kinderopvangtoeslag. Ik beperk me tot een reactie op het laatste aspect, aangezien de overige aanknopingspunten zijn voor de marktsector.

Toegankelijkheid wordt onder andere bepaald door de eenvoud en begrijpelijkheid van het stelsel. Dit aspect van toegankelijkheid heeft ook mijn aandacht. Op dit moment ben ik met de Staatssecretaris van Financiën in gesprek over verbeteringen gericht op het terugdringen van grote terugvorderingen binnen de kinderopvangtoeslag¹⁰. Een onderdeel hiervan is om ouders te ondersteunen bij het vooraf inschatten van de opvanguren en ook bij het tijdig doorgeven van wijzigingen in (persoonlijke) gegevens. Ouders worden hiermee gedeeltelijk ontlast. De uitwerking van deze voorstellen vindt in samenwerking met ouders en ondernemers in de kinderopvangsector plaats.

⁹ In-één-oogopslag is een visueel aantrekkelijke samenvatting van de inspectieresultaten van de GGD en is te raadplegen op de website van het Landelijk Register Kinderopvang landelijkregisterkinderopvang.nl

¹⁰ Kamerstuk 31 322, nr. 371

Adviezen van ouders gericht op vermindering van de ervaren complexiteit worden betrokken in de concretisering van dit traject. Ik zal uw Kamer hierover voor het einde van het jaar verder informeren.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
T. van Ark